

Protocol Bodycam handhavers team Stadstoezicht gemeente Lelystad 2024

Het college van de gemeente Lelystad,

Overwegende dat:

- De handhavers van het team Stadstoezicht (**hierna**: de handhavers) bij de uitvoering van hun taken een verhoogd risico lopen op agressie, intimidatie en geweld, hetgeen hun veiligheid en veiligheidsgevoel ernstig kan aantasten;
- De inzet van bodycams kan fungeren als een effectief persoonlijk beschermingsmiddel voor deze handhavers, en daarmee kan bijdragen aan hun veiligheid en werkcomfort;
- Het gebruik van bodycams onvermijdelijk privacyvraagstukken oproept, niet alleen met betrekking tot de handhavers die de camera's dragen, maar ook aangaande de personen die worden gefilmd, zowel direct betrokkenen als eventuele derden;
- Het van belang is om duidelijke en rechtmatige kaders vast te stellen voor, a) het gebruik van bodycams; b) Het maken van opnamen met bodycams; c) De opslag en beveiliging van het verkregen beeld- en geluidsmateriaal; d) De voorwaarden voor het verstrekken van en verlenen van inzage in dit materiaal; e) De procedures voor het vernietigen van opgenomen beeld- en geluidsmateriaal
- Deze kaders moeten waarborgen dat het gebruik van bodycams in overeenstemming is met geldende wet- en regelgeving, met name op het gebied van privacy en gegevensbescherming;

Gelet op artikel 6 lid 1 onder f Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG), artikel 160 lid 1 onderdeel c Gemeentewet, artikel 3 lid 1 onder b Arbowet en de instemming van de Ondernemingsraad d.d. **25 september 2024**;

Het onderstaand protocol vast te stellen:

Protocol Bodycam handhavers team Stadstoezicht gemeente Lelystad 2024

Artikel 1. Definities

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Europese privacywetgeving die de verwerking van persoonsgegevens door particuliere bedrijven en overheidsinstanties regelt.
Beheerder	Teamleider Stadstoezicht, door het college gemandateerd, die belast is met: 1. het toezicht op het gebruik van bodycams door handhavers binnen het team. 2. het aanwijzen van de uitvoerder en het autoriseren van interne gebruikers; 3. beslissingsbevoegdheid ter zake van de verwerking van de opnames. Bij afwezigheid van de teamleider Stadstoezicht geldt de binnen de gemeente Lelystad gebruikelijke horizontale vervanging, door een andere teamleider binnen het Fysiek Domein of de directeur Fysiek Domein.
Betrokkene	Een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon op wie de verwerkte persoonsgegevens betrekking hebben, zoals vastgelegd in artikel 4, lid 1 AVG.
Blurring	Het technisch onherkenbaar maken van personen of objecten in beeld- en geluidsopnamen, bijvoorbeeld door het vervagen van gezichten of kentekenplaten.
Bodycam	Een op of aan het uniform bevestigde camera voor het maken van beeld- en geluidsopnamen.
College	Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente.
DPIA	DATA PROTECION IMPACT ASSESSMENT
Evaluatie	Het terugkijken naar een opname om inzicht te krijgen in je eigen handelen en hiervan te leren.
Functionarissen	De beheerder, de uitvoerder en de handhavers team Stadstoezicht.
Functionaris Gegevensbescherming	De door de gemeente aangestelde functionaris als bedoeld in artikel 37 van de AVG, die toezicht houdt op de toepassing en naleving van de AVG binnen de organisatie.
Gebruiker	Een bevoegde medewerker van het team Stadstoezicht die belast is met handhavingstaken en geautoriseerd is om een bodycam te dragen en de bodycam in te zetten voor de in artikel 3 genoemde doeleinden.
Handhaver	Een medewerker van het team Stadstoezicht vervult zowel de rol van BOA (buitengewoon opsporingsambtenaar) als toezichthouder, die bevoegd is om toezicht te houden op de naleving van wet- en regelgeving, met daarnaast beperkte opsporingsbevoegdheden om bepaalde strafbare feiten te handhaven.
Uitvoerder	De door de beheerder aangewezen functionaris, die belast is met het technische beheer en de uitvoering van de beslissingen van beheerder.
Verantwoordelijke	Het college, dat verantwoordelijk is voor het gebruik van de bodycam en de met de bodycam gemaakte opnames.
Teamleider	Teamleider Stadstoezicht

Artikel 2. Besluit inzet bodycams

1. Het college is bevoegd om (categorieën van) functies aan te wijzen die gebruik mogen maken van een bodycam, en heeft deze bevoegdheid niet gemandateerd aan ondergeschikten.
2. Het college verleent de handhavers van team Stadstoezicht de bevoegdheid tot het gebruik maken van een bodycam.
3. Onderhavig protocol is van toepassing op de betrokken functionarissen team Stadstoezicht.
4. Het college stelt voor het gebruik van de bodycams in het team Stadstoezicht een werkinstructie op die als praktische aanvulling dient op het onderhavig protocol voor het gebruik van de bodycam. Het college kan het wijzigen van deze werkinstructie, via de gebruikelijke mandaatstructuur – algemeen directeur – directeur, mandateren aan de teamleider Stadstoezicht.
5. De in lid 4 genoemde werkinstructie wordt opgenomen in het personeelsdossier van de betrokken functionarissen.

Artikel 3. Doel en gebruik van de opnames

1. De opnames worden verwerkt voor de volgende doelen:
 - a. ter ondersteuning van de aangifte bij de politie wegens agressie, intimidatie of geweld tegen een handhaver. In geval van een dergelijke aangifte geeft de handhaver als adres het adres 'Stadshuisplein 2 te Lelystad' op;
 - b. ter evaluatie door de handhaver van het eigen handelen;
 - c. vordering door een officier van justitie (art. 126nd Wetboek van Strafvordering) of door een opsporingsambtenaar (art. 126nda Wet van Strafvordering);
 - d. inzageverzoek door opgenomen betrokkene(n) of eventuele derde(n).
2. De opnames worden niet verwerkt:
 - a. teneinde handhavers op enigerlei wijze te controleren, aan te spreken of te sanctioneren;
 - b. met als enig doel om als bewijslast te dienen voor overtredingen die per toeval door de handhaver worden waargenomen.

Artikel 4. Gebruik bodycam – Totstandkoming opnames

1. De handhaver draagt tijdens het uitvoeren van de functie de bodycam duidelijk en zichtbaar op het lichaam.
2. Het is de handhaver **niet** toegestaan heimelijk opnames te maken.
3. De handhaver kan zich bij de uitoefening van diens werkzaamheden op diverse werkterreinen bevinden, te weten:
 - a. de openbare ruimte;
 - b. voor publiek toegankelijke ruimten;
 - c. privéterrein en -eigendom (zoals woningen).
4. Op het moment dat de handhaver dit voor de eigen veiligheid of de veiligheid van een collega noodzakelijk acht, wordt de knop ingedrukt die een opname start.
5. De handhaver meldt vóór het starten van de opname (met luide stem) dat er opnames worden gemaakt. Indien dit vooraf niet mogelijk is vanwege de noodzaak tot direct handelen, wordt de bodycam direct aangezet. In dat geval informeert de handhaver de betrokkenen achteraf over het maken van de opnames.
6. In het geval dat de handhaver de bodycam meevoert op een terrein zoals bedoeld lid 2 onder c van dit artikel legt de handhaver aan de betrokkene(n) vooraf uit waarvoor de bodycam dient, tenzij dit vanwege de snelheid van het noodzakelijk geachte handelen niet mogelijk is.
7. De bodycam maakt constant opnames die telkens na 30 seconden worden overschreven (pre-recording). Dit betekent dat als de opname gestart wordt, de voorafgaande 30 seconden ook opgenomen worden.
8. De handhaver schakelt de bodycam direct uit zodra de dreiging voorbij is en de situatie weer veilig aanvoelt.

Artikel 5. Rapportage – Verslaglegging gebruik bodycam

1. Indien een handhaver opnames heeft gemaakt met de bodycam dan legt de handhaver het gebruik van de bodycam, voor het einde van de dienst, vast in een verslag. In dit verslag beschrijft de handhaver feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het gebruik en de situatie die is opgenomen.
2. In het verslag wordt beschreven of de betrokkene vooraf is gewaarschuwd dat de bodycam is aangezet. Indien de waarschuwing vooraf niet mogelijk was beschrijft de handhaver de reden om niet vooraf te waarschuwen.
3. In geval de opname heeft plaatsgevonden in een situatie zoals bedoeld artikel 4 lid 2 onder c, geeft de handhaver aan of de betrokkene vooraf uitleg heeft gehad over de bodycam. Indien de uitleg vooraf niet mogelijk was beschrijft de handhaver de reden hiervoor.

4. Het in lid 1 bedoelde ambtelijke verslag wordt onverwijld per mail aan de teamleider of diens plaatsvervanger gezonden, gelijktijdig informeert de handhaver de teamleider of diens plaatsvervanger via Whatsapp dat deze mail is verzonden.

Artikel 6. Opslag en automatische vernietiging van opnames

1. De opnames worden met encryptie opgeslagen op de bodycam. De opnames kunnen niet op de bodycam zelf bekeken worden, bij verlies of diefstal van de bodycam is toegang door onbevoegden niet mogelijk.
2. In het geval van diefstal of verlies van de bodycam, is de handhaver verplicht dit onmiddellijk te melden bij de teamleider of diens plaatsvervanger.
3. Bij het einde van de dienst plaatst de handhaver de bodycam in het docking station, waarna eventuele opnames worden verwijderd van de bodycam en opnieuw met encryptie worden opgeslagen in een daartoe bestemde server.
4. De opnames zijn niet over te dragen naar een andere gegevensdrager, servers of software dan daarvoor in lid 2 genoemde server.
5. De opnames in de artikel 6.1 lid 2 genoemde server worden, berekend vanaf het moment van opslag op de server, automatisch verwijderd na 7 dagen, tenzij een opname bewaart dient te worden voor een in artikel 3.1 genoemd doel.
6. De opnames die in de lid 4 genoemde periode worden bewaard en opgeslagen, worden maximaal 28 dagen bewaard, tenzij het langer bewaren van de beelden noodzakelijk is voor het bereiken van het doel waarvoor ze zijn verzameld.
7. De beheerder is verantwoordelijk voor het bepalen of en wanneer de beelden worden vernietigd, rekening houdend met de relevante omstandigheden en wettelijke voorschriften.
8. De teamleider of diens plaatsvervanger beslist samen met de handhaver of de handhaver aangifte wegens agressie, intimidatie of geweld gaat doen. Indien dit het geval is geeft de teamleider of diens plaatsvervanger opdracht aan de uitvoerder om de beelden langer dan 7 dagen op te slaan.
9. Het is de handhaver niet toegestaan zelfstandig opnames te vernietigen. Indien niet aan deze regel wordt voldaan, kunnen er disciplinaire maatregelen worden getroffen.

Artikel 7. Autorisaties en toegang tot opnames

1. De toegang tot de applicatie voor het beheer van de opnames is beperkt tot de beheerder en de aangewezen uitvoerder, conform het onderhavig protocol.
2. Alle handelingen met betrekking tot een opname worden automatisch gelogd door het systeem dat de opnames beheert. Hierdoor kan worden nagegaan welke functionaris op welk moment een opname heeft bekeken, bewerkt, verstrekt of vernietigd.
3. Voor het bekijken van de beelden met als doel **evaluatie** van het eigen handelen geldt dat:
 - a. de teamleider of diens plaatsvervanger hier vóór het bekijken is begonnen mondeling dan wel per mail van op de hoogte is gesteld en hier vooraf mee heeft ingestemd;
 - b. dit alleen kan als de betrokken handhavers daar toestemming voor geven en de beelden ook gezamenlijk bekijken;
 - c. het bekijken van de beelden geen gevolgen heeft voor de rechtspositie van de betrokken handhavers;
 - d. dusdanige maatregelen zijn getroffen dat geen anderen dan de bekijkende handhavers de opnames kunnen waarnemen;
 - e. er op geen enkele wijze beelden, foto's, geluidsopnames of kopieën worden gemaakt. Overtreding van dit voorschrift kan worden gesanctioneerd met een disciplinaire maatregel.

Artikel 8. Verstrekken van opnames aan betrokkene(n) of eventuele derde(n)

1. Politie en Openbaar Ministerie (**hierna: OM**) kunnen in het kader van strafrechtelijk onderzoek beelden vorderen:
 - a. de betreffende camerabeelden te verstrekken conform de vordering door de politie;
 - b. de betreffende beelden worden overgedragen conform de strekking van de vordering zoals geformuleerd in de schriftelijke vordering onder a;
 - c. de teamleider of diens plaatsvervanger wordt voordat de opname door uitvoerder is overgedragen per mail op de hoogte gesteld, gelijktijdig informeert de uitvoerder de teamleider of diens plaatsvervanger via Whatsapp dat deze mail is verzonden.
2. Bij de verstrekking van beeldmateriaal als bedoeld in lid 1 dient een schriftelijke verklaring voor overdracht te worden ondertekend door zowel uitvoerder als de politie of het OM. Met deze verklaring wordt de ontvangst en juistheid van het verstrekte materiaal bevestigd door beide partijen. Na verstrekking is de ontvanger de verwerkingsverantwoordelijke.
3. Betrokkene(n) of eventuele derde(n) kunnen inzage krijgen
 - a. Een ieder die voorkomt op een opname kan verzoeken om inzage van deze opname op grond van artikel 15 AVG.

- b. De verzoeker om inzage dient in het verzoek het tijdstip en locatie van de opname te vermelden.
- c. Zolang de bewaartermijn van de opnames (nog) niet is verstreken kan de opname getoond worden, echter niet eerder dan het verzoek is voorgelegd aan de Functionaris Gegevensbescherming.
- d. Indien er naast de verzoeker nog anderen direct of indirect identificeerbare personen op de opnames te zien of te horen zijn, wordt een screenshot van de opname verstrekt waarbij andere(n) dan de verzoeker om inzage onherkenbaar zijn. Bij dit screenshot wordt een beschrijving van de situatie gevoegd.
- e. Bij het bekijken van de beelden door de verzoeker om inzage is altijd de uitvoerder als bevoegde functionaris van de gemeente Lelystad aanwezig.
- f. Een betrokkene of belangenbehartiger ontvangt nooit tijdens inzage een kopie en het is tevens niet toegestaan om foto's, geluidsopnames of beeldmateriaal te maken. Bij het bekijken van de beelden van de bodycam mogen aantekeningen worden gemaakt. De betrokkene of diens belangenbehartiger krijgt hier vooraf uitleg over.
- g. Bij overtreding van het bepaalde onder f. wordt het bekijken van de beelden direct beëindigd;
- h. De teamleider, of diens plaatsvervanger, wordt vóór het bekijken is begonnen mondeling of schriftelijk op de hoogte gesteld.
- i. De betrokken handhavers worden geïnformeerd wanneer er een verzoek om inzage is ingediend. Waar nodig of op verzoek van de handhavers worden zij betrokken bij de verstrekking van de kopie.

Artikel 9. Correct gebruik en naleving

1. De functionaris gegevensbescherming kan gevraagd en ongevraagd controleren op correct gebruik van de bodycam en de verwerking van de met de bodycam gemaakte opnames.

Artikel 10. Slotbepaling

1. Dit protocol kan worden aangehaald als "**Protocol Bodycam handhavers team Stadtoezicht gemeente Lelystad 2024**" en maakt deel uit van het Personeelshandboek.
2. Dit protocol treedt in werking met ingang van de dag na die van bekendmaking.

Lelystad, 22 oktober 2024

Het college van de gemeente Lelystad,

*de loco- Secretaris
J.L. de Jong*

*de burgemeester
A.E.H Baltus*

TOELICHTING DOEL, NOODZAAK EN GRONDSLAG

Doel

Handhavers van de gemeente Lelystad worden met regelmaat geconfronteerd met verbaal en ook fysiek geweld. Onze handhavers zien dat de samenleving verruwt. Dit zorgt ervoor dat zij zich niet altijd veilig voelen tijdens het uitoefenen van hun werk. De bodycam kan worden ingezet om de veiligheid of het veiligheidsgevoel van de handhavers te vergroten. Dat mogen de handhavers niet zelf beslissen, de gemeente bepaalt voor welke handhavers een bodycam wenselijk is.

Het doel van het gebruik van de bodycam is meervoudig

- Het draagt bij aan het veiligheidsgevoel van handhavers;
- Het draagt bij aan de-escalatie;
- De beelden kunnen als bewijs dienen in geval van een aangifte bij de politie van een incident door de desbetreffende handhaver;
- De beelden opgenomen met de bodycam kunnen worden gebruikt voor evaluatie van het eigen handelen van de handhaver.

Beelden die met de bodycams zijn gemaakt, waarbij eventuele strafbare feiten zijn gepleegd, kunnen in een opsporingsonderzoek na vordering van de officier van justitie, worden gebruikt.

Een burger (of diens belangenbehartiger) heeft op basis van artikel 15 AVG recht om inzage te vragen van beelden die zijn opgenomen. Het doel van deze inzage kan ter verificatie dienen van hetgeen zich heeft voorgedaan.

Privacy

Het doel van het gebruik van bodycams is het voorkomen van incidenten en onrechtmatige gedragingen jegens de handhavers en hiermee:

- de veiligheid van de handhavers te garanderen, en;
- psychosociale arbeidsbelasting zoveel mogelijk te beperken.

De handhaver draagt de bodycam enkel op grond van een besluit van het college daartoe. Ook zet de handhaver de bodycam alleen aan als de situatie daar om vraagt.

Wettelijke grondslag AVG

De grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens is artikel 6, lid 1, onder f AVG 'gerechtvaardigd belang'. Deze grondslag mag niet worden gebruikt voor de verwerking van persoonsgegevens door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken. In dit geval mogen de bodycams echter wel worden ingezet op grond van 'gerechtvaardigd belang'. Want de gemeente zet de bodycams in vanuit de privaatrechtelijke rol als werkgever van de handhavers. Het doel is veiligheid voor de handhavers vergroten, niet het uitoefenen van een overheidstaak.

Het gerechtvaardigde belang ligt in het zorgdragen voor een veilige werkplek door de werkgever. Er zijn twee wetten die werkgevers verplichten een veilige werkplek te bieden aan handhavers: het Burgerlijk Wetboek en de Arbowet. In art. 611 van het Burgerlijk Wetboek Boek 7 staat: "De werkgever en de handhaver zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed handhaver te gedragen." Een vergelijkbare verplichting volgt uit artikel 3, lid 1 Arbowet: "De werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van de handhavers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en voert daartoe een beleid dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden."

De bodycams worden dus ingezet vanuit de privaatrechtelijke rol als werkgever van de handhavers die een zo veilig mogelijke werkplek moet bieden. De keuze voor deze grondslag is niet zonder gevolgen: alle (verdere) verwerkingen van de opnames moeten in lijn liggen met de doelstelling veiligheid van de handhavers. Gebruik van de opnames voor andere doelen, zoals toezicht of opsporing, valt buiten de grondslag en dus buiten het gerechtvaardigde belang waar de inzet van de bodycam op is gebaseerd.

Noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit

Noodzaak

Agressie en geweld kunnen ernstige gevolgen hebben voor de handhaver. Geweld kan zowel fysieke als mentale gevolgen hebben. De fysieke gevolgen kunnen variëren van lichte verwondingen, permanente fysieke gevolgen tot in potentie het overlijden. De gevolgen van verbale vormen van agressie lijken wellicht minder schadelijk, maar komen veel vaker voor.

Dit kan leiden tot psychische pijn en andere gezondheidsklachten zoals:

- angstgevoelens;
- slaapstoornissen;
- maagpijn; en-
- psychosomatische klachten- PTSS.

Agressie en geweld zijn volgens de Arbowet een vorm van psychosociale arbeidsbelasting. Werkgevers zijn, zoals beschreven in artikel 2.15 Arbobesluit, verplicht maatregelen vast te stellen en uit te voeren om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen of indien dat niet mogelijk is te beperken.

Proportionaliteit

De bodycams worden pas aangezet wanneer de handhavers in situaties terechtkomen die (dreigen te) escaleren. De beelden zijn voorzien van encryptie en worden opgeslagen op een beveiligde server waardoor ze niet zomaar bekeken kunnen worden. Voor het bekijken van de beelden zijn duidelijke instructies. De beelden mogen op geen enkele wijze gekopieerd worden of verspreid worden via internet of social media. Door de strikte voorwaarden die gesteld worden aan het gebruik van de bodycam, in

combinatie met de doelstellingen waarvoor deze worden ingezet, wordt voldaan aan het proportionaliteitsbeginsel.

Subsidiariteit

Er is altijd aandacht voor de veiligheid van de handhavers. In het bijzonder het afgelopen jaar. Het algemene beeld is dat de samenleving verruwt. Onze handhavers krijgen steeds vaker met geweld te maken. Handhavers worden doorlopend getraind in gesprekstechnieken en vaardigheden om situaties te de-escaleren. De bodycam kan een belangrijk beschermingsmiddel zijn om escalerende situaties zoveel mogelijk te voorkomen.